

Dorota Ogonowska
Dr hab., profesor ASP
Wydział Grafiki
Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie

Kraków, 23.10. 2023

**Recenzja pracy doktorskiej Pani Marty Szmyd, zatytułowanej:
„Identyfikacja wizualna wystawy: *Duch ukryty w drzewach. Tradycja i sztuka japońskiego
ciesielstwa*”**

sporządzona w związku z przewodem doktorskim wszczętym w Uniwersytecie Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Dokumenty udostępnione recenzentowi

1. Arkusz kandydata zawierający *curriculum vitae*, wykaz opracowanych projektów oraz działalności popularyzatorskiej i naukowej.
2. Portfolio projektowe.
3. Dysertacja doktorska licząca 151 stron, zawierająca część badawczą oraz opis dzieła.
4. Abstrakt w języku polskim i angielskim.
5. Opinia promotora sprawującego opiekę nad doktorantką.

Życiorys kandydatki oraz ocena portfolio, pracy dydaktycznej i organizacyjnej

Pani Marta Szmyd jest absolwentką Wydziału Form Przemysłowych, Akademii Sztuk Pięknych imienia Jana Matejki w Krakowie. Dyplom magisterski, którego promotorem był prof. Władysław Pluta, obroniła w Katedrze Projektowania Komunikacji Wizualnej w roku 2008. Dyplom otrzymała wyróżnienie i był prezentowany na wystawie Najlepsze Dyplomy Projektowe w Zamku Cieszyn.

W trakcie studiów doktorantka poszerzała swoją wiedzę z zakresu komunikacji wizualnej:

- uczestnicząc w programie stażowym, po drugim roku studiów w warszawskim studio projektowym Mama Studio;
- studiując 5 semestrów w ramach stypendium programu CEEPUS na Akademii Sztuk Pięknych w Zagrzebiu, w pracowni typografii oraz litografii;
- odbywając praktyki zawodowe po 3. roku studiów w firmie Hand Made, projektując linie komunikacji wizualnej dla znaczących marek i kampanii.

Pani Marta Szmyd od roku 2008 prowadzi studio projektowe Mill Studio, w którym realizuje kompleksowe identyfikacje wizualne, m.in. dla instytucji kultury, klientów indywidualnych, organizacji pożytku publicznego, projektując publikacje drukowane (w tym: albumy, książki, raporty, kalendarze) oraz serwisy internetowe). Z efektami działań studia zapoznałam się na Behance i oceniam je pozytywnie. Świadczą o rzetelnej wiedzy, kreatywności projektowej i artystycznej doktorantki. Realizacje reprezentują wysoki poziom, zarówno w przypadku klasycznych rozwiązań projektowych – Leksykon Tradycyjnych Wzorów Japońskich, jak i nowoczesnych w swojej formie graficznej – identyfikacja Targów Artystów i Dizajnerów ON LINE. Wymieniłam dwie pozycje, ale wszystkie prezentowane realizacje świadczą o wysokich kompetencjach zawodowych.

Należy wymienić chociażby kilka instytucji, które były jej (jej firmy) klientami: Krakowskie Biuro Festiwalowe i Prezydent Miasta Krakowa, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, Teatr Nowy

im. Witkacego w Słupsku, Muzeum w Gliwicach, Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha w Krakowie.

Zrealizowała wiele projektów *pro bono* dla organizacji społecznych i kulturalnych, angażując się żywo w przedsięwzięcia wspomagające i propagujące działalność tych instytucji.

Trzeba wspomnieć również o zdolnościach organizacyjnych i menadżerskich Pani Marty Szmyd. Kieruje prężnym zespołem projektantów, zdobywa liczące się zlecenia zarówno od klientów prywatnych jak i instytucjonalnych, pozyskuje fundusze na programy zawodowe i społeczne.

W roku 2020 w drodze konkursu została zatrudniona jako asystentka w Instytucie Sztuki i Dizajnu, Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Prowadzi działalność dydaktyczną, naukową i badawczą, poszerzając swoje doświadczenia z praktyki zawodowej, o pogłębioną wiedzę teoretyczną z dziedziny komunikacji wizualnej, w której się aktywnie rozwija.

Od 2020 roku Pani Marta Szmyd pracuje na stanowisku asystenta, realizując jednocześnie projekt będący tematem pracy doktorskiej. Prowadzi działalność organizacyjną, koordynując praktyki zawodowe i działalność Biura Karier. Bierze aktywny udział w wydarzeniach i konferencjach branżowych, prowadzi kursy i szkolenia dla studentów i absolwentów, jest członkiem i współzałożycielem Stowarzyszenia ŁAD. Z całością dorobku doktorantki możemy zapoznać się w złożonej przez nią dokumentacji. O skuteczności i jakości jej działań świadczy fakt, że wszystkie projekty zostały zrealizowane, bywają nagradzane i zaistniały w przestrzeni publicznej.

W dostępnej dla mnie dokumentacji brakuje przykładów realizacji zadań prac studenckich. Gdyby takie się pojawiły pozwoliłyby sprawdzić, na ile wysokie kompetencje i doświadczenia wykładowczyni przekładają się na osiągnięcia uczniów.

Ocena rozprawy doktorskiej

Część pierwsza

Kwerenda i faza badawcza – analiza ekspozycji obiektów kultury Dalekiego Wschodu i ich identyfikacji wizualnych.

Ponieważ temat ten jest dosyć hermetyczny, autorka nie zdołała zebrać zbyt wielu przykładów. Stwierdziła, że identyfikacje ekspozycji często pełniły drugorzędną, o ile nie marginalną rolę w całości przedsięwzięcia. Szkoda, że autorka nie przedstawiła przykładów wystaw (niekoniecznie poświęconych sztuce wschodu), w których elementy identyfikacji pełnią bardziej znaczącą rolę. Doktorantka podaje również przykłady eksperymentalnych i odważnych rozwiązań graficznych w twórczości projektantów światowej sławy, które są dla niej pozytywnym wzorem, takich jak Jessica Walsh (obecnie prowadząca agencję &Walsh), Lotta Nieminen czy studio Collins.

Część druga

Opis zaprojektowanych elementów identyfikacji wizualnej wystawy.

W skład kompletnego projektu „Identyfikacja wizualna wystawy: *Duch ukryty w drzewach. Tradycja i sztuka japońskiego ciesielstwa*” wchodzi:

1. Plakat;
2. Druki ulotne i projekty internetowe;
3. Elementy systemu identyfikacji wykorzystane w przestrzeni wystawy oraz na terenie muzeum;
4. Publikacja towarzysząca wystawie;
5. Druki ulotne i projekty internetowe:
  - a. zaproszenie drukowane, format A5, dwujęzyczne (polsko-angielskie),

- b. zaproszenie w wersji internetowej, wersja językowa polska oraz angielska,
  - c. c. ulotka, w 4 wariantach, format A5, dwujęzyczna (polsko-angielska),
  - d. d. reklamy prasowe (różne formaty),
  - e. *press pack*, wersja językowa polska oraz angielska;
6. Gadżety i dodatki;
  7. Elementy systemu identyfikacji wizualnej wykorzystane w przestrzeni miejskiej (kampania outdoor);
  8. Promocja w sieci i na ekranach w muzeum.

Dzieło powstawało w ściśle określonych ramach czasowych. Termin zakończenia zdeterminowany był datą otwarcia wystawy w Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha. Należało przeprowadzić i zamknąć proces projektowy, na tyle wcześnie, aby pozostał czas na realizację jego elementów i montaż wraz z ekspozycją. Na autorce spoczywało również pogodzenie ze sobą wymagań zleceniodawcy – Centrum Kultury i Techniki Japońskiej *Manggha*, założeń kuratorskich doktora Dominika Lisika (aranżacja wystawy), opinii ekspertów z Muzeum Narzędzi Stolarskich Takenaka w Kobe.

Dzięki precyzyjnemu zaplanowaniu działań projektowych, doświadczeniu zawodowemu i zdolnościom negocjacyjnym doktorantki oraz dobrej współpracy wszystkich zainteresowanych, przedsięwzięcie zakończyło się sukcesem.

Autorka tak charakteryzuje cel swojej pracy doktorskiej: *„W ramach dzieła doktorskiego skupiam się na opracowaniu języka wizualnego do zaprezentowania kolekcji Takenaka Carpentry Tools Museum w Kobe w Japonii w przestrzeni Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha w Krakowie. Głównym założeniem projektu jest przedstawienie tej dziedziny dziedzictwa kulturowego Japonii polskiemu odbiorcy, zachowując spójność środków wyrazu, osadzając odległą kulturowo kolekcję w oprawie łączącej elementy kultury europejskiej z poszanowaniem wzorców i prawideł kulturowych Japonii. Język wizualny dzieła ma mieć unikatowy charakter oraz budować w odbiorcy wrażliwość, która otworzy go na świadome obcowanie z eksponatami”*.

W mojej ocenie udało się jej spełnić wszystkie postawione przed nią zadania. Doktorantka szukała inspiracji i uzasadnienia podjętych kroków również w historii wystaw, poświęconych tej tematyce na całym świecie oraz w konsultacjach z ekspertami związanymi z kulturą japońską.

Opis projektu

Pani Marta Szmyd niezwykle szczegółowo opisuje wszystkie zaprojektowane elementy identyfikacji. Wyjaśnia powody wyboru kolorystyki, kroju pisma, motywów dekoracyjnych, uwarunkowania materialne i ideowe. Są one na tyle przekonująco uzasadnione, że nie budzą moich wątpliwości i świadczą o wysokim profesjonalizmie autorki. Wydaje się, że uwzględniła wszystkie potrzeby identyfikacji wizualnej tej specyficznej ekspozycji, tworząc niepowtarzalną atmosferę w salach muzeum, a jednocześnie dostarczając zwiedzającym niezbędnych informacji w formie czytelnych komunikatów.

W pracy nad dziełem brakuje mi badań wizualnych (testów), które prawdopodobnie potwierdziłyby trafność dokonanych wyborów, ale mogłyby je także zobiektywizować. Mogłyby potwierdzić, czy projekt spełnia (lub nie) założenia projektowania uniwersalnego, o które tak zabiegamy w obecnych czasach. Autorka nie przedstawia również przykładów koncepcji pośrednich, ich prezentacja zilustrowałaby dobitniej wybór finalnych rozwiązań.

Konkluzja

Stwierdzam, że praca doktorska Pani Marty Szmyd „Identyfikacja wizualna wystawy *Duch ukryty w drzewach. Tradycja i sztuka japońskiego ciesielstwa*” spełnia wymagania ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz.U z 2022, poz. 574 ze zm.)

Wszystkie składowe projektu mają cechy profesjonalnego, oryginalnego rozwiązania, tworząc efektowną, a jednocześnie minimalistyczną oprawę graficzną wystawy „Duch ukryty w drzewach. Tradycja i sztuka japońskiego ciesielstwa”. Doceniam adekwatność wyboru zastosowanych środków, oraz konsekwentną spójność graficzną wszystkich zaprojektowanych elementów identyfikacji i druków towarzyszących. Uznaniem należy się również autorce za nadzór nad wykonaniem identyfikacji wizualnej, co zaowocowało wysokim poziomem finalnym dzieła.

Dorobek zawodowy w zakresie projektowania potwierdzony licznymi realizacjami, czynne rozwijanie kompetencji na wielu poziomach organizacyjnych, potwierdzają również, że zastępuje ona na stopień naukowy doktora.

Składam wniosek o przyjęcie rozprawy doktorskiej i dopuszczenie jej do publicznej obrony oraz popieram wniosek o nadanie Pani Marcie Szmyd stopnia doktora sztuki, w dziedzinie sztuki, dyscyplina sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Dorota Ogórnicka